

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р В. Карагенова

за дисертационен труд на Димитър Наков

„ПИАНОТО В СОЛОВОТО КЛАВИРНО И КАМЕРНОАНСАМБЛОВО ТВОРЧЕСТВО НА ИВАН СПАСОВ“

(ТЕОРЕТИКОИНТЕРПРЕТАЦИОННИ АСПЕКТИ НА КЛАВИРНАТА АРТИКУЛАЦИЯ)

АМТИИ „Проф. А. Диамандиев“, катедра Пиано и акордеон

Творческото наследство на Иван Спасов е част от музикалната култура на България, от музикалната история на Пловдив и на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство. „Животът“ и съдбата на това творчество зависи от нас като общество и от личната ни отговорност като музиканти. В този смисъл, приемам избора на тема на колегата Димитър Наков като значима, важна и отговорна. Присъствието на авторитетното изследване върху клавиричното творчество на Спасов от автори като проф. д-р Ц. Андреева и проф. д-р Р. Смилков и ярките интерпретации на това творчество, реализирани от мнозина български пианисти, поставят пред докторанта предизвикателството да търси нови пространства, нови аспекти в музиката на композитора, да намира други различни, но вътрешно присъщи, „изначални“ характеристики, които подчертават идентичността ѝ. Затова прави добро впечатление, че Д. Наков е успял да намери свое поле на изява, да конструира различното или да надгради вече казаното.

Докторантът е приел като изследователски обект клавиричните солово и ансамблови творби на Иван Спасов и е извлякъл като проблем интерпретационните аспекти на артикулацията и сложния спектър от взаимовръзки с останалите изразни средства. Изследването е структурирано в три глави, с включени 73 нотни примера. Има две приложения и библиография от 95 източника. В периода на докторантурата Д.Наков е реализирал 3 публикации по темата в специализирани издания на АМТИИ. Пряко свързани с тематиката на докторантурата са и шестте концерта с музика на И. Спасов – интегрално изпълнение на всички негови клавирични творби.

В Първа глава, която служи за отправна точка на изследването, Д. Наков предлага кратък структурно-естетически анализ на клавирните творби от Спасов, като ги групира по жанрово направление и в хронологичен ред. Акцентът върху конкретното дава възможност на докторанта да интерпретира аналитично разнообразието в палитрата на съвременното музикално мислене на Спасов, като прецизира стиловия филтър, който оформя индивидуалността и разпознаваемостта в почерка на композитора.

Втора глава изяснява значението и смисъла на артикулацията като понятие и тясната ѝ обвързаност с музикалната изразност на една творба. Докторантът основателно отбелязва, че освен изпълнителски технически проблем, артикулацията определя „изказа“ на мелодическата линия и е пряко свързана с „предаването на характера на образа“. Главата проследява конкретни проблеми на клавирната артикулация в произведенията на Спасов. В нея предложениите изпълнителски решения са извлечени от личния изпълнителски опит на докторанта.

Трета глава проследява процесите на взаимодействие и корелация между музикалноизразните средства и структурни елементи в клавирно наследство на Спасов. Разгледани са връзките между артикулация - цезура, акцентуация, клъстер.

В настоящото изследване бих отличила няколко момента като особено важни:

1. Подчертано практическата насоченост на темата: изпълнителско-интерпретационния подход към избраната проблематика и детайлното му поднасяне биха били добра опора в работата на всеки млад музикант, изкушен от творчеството на Спасов или потърсил досег със съвременното изкуство като цяло. Универсалността на описаните принципи позволява широкото им прилагане в музиката за пиано, създавана от втората половина на XX век насам. Съсредоточеният поглед върху тях - през конкретиката на Спасовия клавирен почерк, дава възможност да се усети богатството на идеи в тази музика, да се почувстват качествата и дълбочината на творбите, чертаещи актуалните измерения на съвременната клавирна проблематика.

2. Фокусирането върху едно от основните изразни средства в творчеството на Спасов - артикулацията, което в същото време е изцяло в обсега на изпълнителя, на неговите естетически виждания и възможности. Както Спасов сам казва, неговата музика е игра на микроелементи – мелодически, ритмически, артикулационни, темброви. В последните две професионалният поглед на интерпретатора е определящ за внушението. Артикулацията, разбрана като „изговаряне“, е важен елемент във всеки изпълнителски фундамент, но особено ценна става тя при интерпретирането на съвременната творба, чието абстрактно символно съдържание разчита в огромна степен на пианиста. Да се намери оптималният набор от средства за истинното ѝ представяне, да се предаде свободата на авторското изразяване е основна „мисия“ на изпълнителя.

3. Личното отношение на докторанта към избраната проблематика и включения личен опит. Търсенето на взаимовръзки и взаимодействие между композиторски и изпълнителски изразни средства, на баланс между композиторски фактурни решения и изпълнителската им реализация, тяхното компетентно съвместяване показва личното отношение на докторанта към проблематиката, неговия интерес, личностни изпълнителски и в същото време педагогически умения. Всъщност по мое мнение, когато изпълнението на една творба или част от нечие творчество стане повод, импулс за изследвателско търсене, резултатът винаги е по-убедителен. В тази връзка, оценявам високо и концертната дейност на Д. Наков, реализираните концерти – част от докторантурата - го разкриват като пианист с усет за културата на съвременния изказ и като компетентен и пълноценен изпълнител интерпретатор на музиката на Иван Спасов. Ако се позволим отново на мислите на композитора: „Цялото майсторство и класа (на един изпълнител) остават неоплодени, ако не се проверят и увенчат при изпълнение на наша, българска музика... тогава те добиват смисъл“. А съвременният български композитор търси „моралната подкрепа“ на изпълнителя и е признателен за нея.

Творческите контакти с научния ръководител, проф. Р. Богданова - един от първите изпълнители и ярки тълкуватели на музиката на Спасов, очевидно са изиграли важна роля в развитието и израстването на Наков, както личностно така и професионално. Предаването на традицията между

различните поколения прави възможно съхраняването на ценна творческа и интерпретаторска информация.

В заключение: приемам представения за защита дисертационен труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Димитър Наков.